

VÝKONNOSTNÉ ZMLUVY SAV 2024–2026

Stratégia organizácie SAV

Ústavu etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i.

Základné informácie o v. v. i.

Názov

Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i.

Štatutárny zástupca

Mgr. Tatiana Zachar Podolinská, PhD.

Adresa

Klemensova 19, 813 64 Bratislava – Staré Mesto

Kontaktné údaje

tatiana.podolinska@savba.sk

Webová stránka

www.uesa.sav.sk

Dátum

30. 6. 2025

STRATÉGIA Ústavu etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i.

1. POSLANIE

Ústav etnológie a sociálnej antropológie Slovenskej akadémie vied, v. v. i. (ÚESA SAV, v. v. i.) je verejná výskumná inštitúcia, ktorá produkuje poznatky prehlbujúce odborné aj verejné porozumenie historickým, kultúrnym a spoločenským dynamikám. Naším poslaním je prispievať k schopnosti spoločnosti reagovať na súčasné výzvy prostredníctvom interdisciplinárneho, eticky ukotveného výskumu, využívajúc charakteristické kvalitatívne metodológie etnológie, religionistiky a sociálnej antropológie.

2. VÍZIA

Naša 10-ročná vízia (do roku 2034) sa sústreďuje na napĺňanie štyroch základných aspirácií:

- (A1) excelentnosť výskumu** – zlepšenie zapojenia do výskumu posúvajúceho hranice poznania; budovanie a posilňovanie líderstva v medzinárodnom a interdisciplinárnom výskume;
- (A2) inštitucionálna udržateľnosť** – dobudovanie podporného, kreatívneho a bezpečného prostredia; pokrok v napredovaní plnení indikátorov HRS4R; udržanie vekovo, rodovo, disciplinárne a tematicky vyváženého tímu; identifikácia a podpora talentu a líderstva;
- (A3) spoločenské zapojenie** – širšie zapojenie participatívnych metód výskumu; primeraný dôraz na aplikovaný výskum a optimalizácia zapojenia do riešenia aktuálnych spoločenských výziev;
- (A4) etický a inkluzívny výskum** – pestovanie etickej senzitivity a reflexivity pri zbere a publikovaní dát; hľadanie disciplinárne vnorených odpovedí na etické výzvy „otvorenej vedy“ a princípu „férových dát“.

Našou kľúčovou úlohou v tomto období je posilniť líderskú úlohu vo výskumnom medzinárodnom priestore v oblasti spoločenských a historických vied, internacionalizovať a personálne dobudovať tím vo vybraných strategických prioritách, zabezpečiť etický transfer našich poznatkov do spoločnosti – či už prostredníctvom tzv. *citizen science* (zapájaním občanov do výskumu) alebo *normative science* (transfer poznatkov do spoločnosti, odpovede na potreby decíznej sféry, expertná a znalostná báza pre potreby tvorby politik a opatrení).

3. STRATEGICKÉ CIELE A ZÁMERY (2025–2029)

/C1/ Zvýšenie excelentnosti výskumu, medzinárodného líderstva a viditeľnosti (□A1) prostredníctvom posilnenia tematickej koherencie, stanovenia indikátorov medzinárodného líderstva (Z1), rozšírenia projektového portfólia (Z2), podpory akademickej mobility (Z3) a rozvoja spolupráce, sieťovania a šírenia výsledkov (Z4).

- (Z1) *Konsolidácia výskumného líderstva a tematickej synergie*

Cieľom je posilniť líderstvo v kľúčových témach tzv. **key-topics**) a udržať profil v jadrových témach (tzv. **core-topics**) v rámci štyroch **tematických klastrov** (*Etnické a menšinové štúdiá; Súčasné spoločnosti; Pamäťové štúdiá a Kultúrne dedičstvo*), definovaných SWOT analýzou za obdobie 2020–2024:

CLUSTER	CORE- topic	Level	Area	KEY-topic	Level	Area	Actual/ Strategy +5y
ETHNIC & MINORITY STUDIES	<i>Romani Studies</i>	G	H SA				G = G
CONTEMPORARY SOCIETIES				<i>Social Cohesion</i>	CEE	SA	CEE → EU
				<i>Religious Studies</i>	CEE	R, SA	CEE → EU
				<i>Family Studies</i>	SK	SA H	SK → CEE
MEMORY STUDIES	<i>Holocaust</i>	EU	H				EU → EU
				<i>Communist Regimes</i>	CEE	H SA	CEE → EU
CULTURAL HERITAGE	<i>Safeguard. Intangible Cultural Heritage</i>	EU	H SA				EU → G
				<i>Historical Ethnography</i>	CEE	H	CEE = CEE
INCUBATOR							
<i>Environmental Anthropology</i>							SK → CEE
<i>Senses</i>							SK → CEE
<i>Digital Humanities</i>							SK → CEE
<i>Housing</i>							SK → CEE
Abbreviations: G (Global), EU (European), CEE (Central European), SK (National); H (Historical Sciences), SA (Social Anthropology), R (Religious Studies)							

Pokrok/udržanie bude sledovaný formou peer-review (v súlade s princípmi CoARA) a 10 kvalitatívnych *indikátorov medzinárodného líderstva*, ktoré schválil Medzinárodný akreditačný panel (2022) a Medzinárodný poradný výbor ÚESA SAV, v. v. i. (2024):

- Líder/člen výboru medzinárodnej vedeckej spoločnosti;
- Zakladateľ/člen medzinárodnej výskumnej siete;
- Hlavný riešiteľ/účastník v konzorciu projektov EÚ alebo inom významnom medzinárodnom konzorciu;
- Autor/editor medzinárodne uznávaného diela;
- Člen redakčnej rady popredného vedeckého periodika v danej výskumnej oblasti;
- Člen expertného orgánu EÚ alebo globálneho expertného orgánu;
- Hodnotiteľ projektu EÚ alebo iného medzinárodného projektu;
- Hlavný alebo pozvaný rečník na medzinárodnom podujatí alebo pozvaná medzinárodná prednáška;
- Organizátor medzinárodného podujatia;
- Člen medzinárodnej skúšobnej habilitačnej/PhD komisie alebo oponent PhD. práce.

Na zabezpečenie odbornej vitality budú do jadrových strategických oblastí (*Rómske štúdiá, Štúdium holokaustu a Ochrana nehmotného kultúrneho dedičstva*) zapojení doktorandi a začínajúci výskumníci. Personálna politika ústavu bude rešpektovať potreby klastrov na udržanie alebo zvýšenie úrovne líderstva a vizibility.

Pre podporu tematickej flexibility, metodologických a tematických inovácií, ako aj začínajúcich tém, bude slúžiť piaty, formatívny klaster – **Inkubátor**, vedený skúseným zodpovedným riešiteľom (PI).

- *(Z2) Strategický/ cielený rozvoj projektov*

Rozšíriť financovanie (UNESCO, NATO, ERA4Health) zameraním sa na program Horizon Europe, najmä ERC (STG, ADG, Synergy), European Biodiversity Partnership a Global Gateway.

- *(Z3) Akademická mobilita*

Podporovať odchádzajúcu a prichádzajúcu mobilitu prostredníctvom štipendií v súlade s klastrami, využívať COST akcie a zdola budované siete.

- *(Z4) Medzinárodné sieťovanie a šírenie výsledkov*

Etablovať partnerstvá ERIC (DARIAH-EU, ERIH), vytvoriť projektové pozície pre uznávaných výskumníkov a zvýšiť viditeľnosť v iniciatívach EÚ (napr. REGIOSTARS, New European Bauhaus).

/C2/ Posilnenie inštitucionálnej udržateľnosti a podporného akademického prostredia (□A2)

Budovať dlhodobú odolnosť prostredníctvom zodpovedného personálneho obsadenia, podpory pohody zamestnancov a rozvoja infraštruktúry.

- *(Z1) Kariérny rozvoj a udržanie zamestnancov*

Spustiť program „IESA Career Pathways“, zaviesť mentoring, podporu pri získavaní grantov a mobilitu pre začínajúcich výskumníkov vrátane publikácie „Knihy príkladov dobrej praxe“ pre PhD študentov a začínajúcich výskumníkov.

- *(Z2) Personálne zabezpečenie a medzigeneračná obnova*

Zaviesť „OTM-recruitment“ náborovú prax, prilákať skúsených vedcov a zosúladiť interné hodnotenie výkonu s princípmi CoARA.

- *(Z3) Udržateľné a podporné pracovné prostredie*

Zabezpečiť férové rozdelenie pracovnej záťaže a organizačnej angažovanosti, zvýšiť pohodu zamestnancov prostredníctvom cieleného vzdelávania a školenia v oblasti work/life balans, implementovať do praxe výsledky auditu spokojnosti s pracovnou atmosférou zamestnancov z roku 2025.

- *(Z4) Digitálna a archívna infraštruktúra*

Digitalizovať 60 % etnografických zbierok do roku 2029; zriadiť repozitár do roku 2026 a dokončiť plán správy dát (tzv. DPM).

/C3/ Posilnenie kolaboratívneho výskumu a spoločenského zapojenia (□A3, □A4)

Rozširovať spolu-vytváraný výskum a podporovať výstupy relevantné pre verejnú politiku prostredníctvom „participatívnych“ a „translačných“ metód.

- *(Z1) Politika a angažovanosť zainteresovaných strán*

Budovať partnerstvá s ministerstvami, štátnymi podnikmi a mimovládnyimi organizáciami (napr. DEKK, Culture Pulse, BROZ): environmentálna ochrana, rovnosť v prístupe k zdraviu, environmentálna odolnosť a ďalšie.

- *(Z2) Kolaboratívny výskum, uplatňovanie princípov „občianskej“ a „normatívnej“ vedy*

Zapájať občanov ako spolu-tvorcov výskumu a prenášať antropologické poznatky do rozhodovacích procesov.

- *(Z3) „Verejné humanitné vedy“ a verejnosti zrozumiteľná komunikácia vedeckých poznatkov*

Detegovať efektívne formy a platformy na disemináciu našich poznatkov, pestovať komunikačné a prezentačné zručnosti výskumníkov.

- *(Z4) Spoločenský dopad*

Udržať si mieru zapájania sa do riešenia aktuálnych spoločenských výziev, tvorby legislatív a politických nástrojov a strategických dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni.

- *(Z5) Vzdelávací dosah*

Posilniť partnerstvá so školami a mimovládnyimi organizáciami na spoločný rozvoj učebných materiálov a zvýšenie gramotnosti populácie

/C4/ Podpora inkluzívneho, etického a reflexívneho výskumu (□A4)

Podpora výskumnej kultúry, ktorá rešpektuje rozmanité epistemológie, dôstojnosť a aktérstvo účastníkov výskumu.

- *(Z1) Etická infraštruktúra a školenia*

Rozšíriť mandát Etickej komisie ÚESA SAV, v. v. i.; zaviesť školenia v oblasti etiky a zberu a publikovania dát; pokračovať v založenej Etickej sérii publikujúcej etické a metodologické dizajny výskumov.

- *(Z2) Participatívne a reflexívne metodológie*

Zabezpečiť súhlas a spravodlivé rozdelenie benefítov vo všetkých fázach výskumu, najmä pri zraniteľných skupinách a multimodálnych výstupoch.

- *(Z3) Integrita a zodpovednosť výskumu*

Zaviesť transparentné postupy riešenia pochybení, v súlade s Kódexom správania ALLEA 2023 a aktualizovaným Etickým kódexom SAV.

- *(Z4) Etický rámec pre zdieľanie dát a zodpovednú vedu*

Spolupracovať s národnými disciplinárnymi spoločnosťami (SASA, NSS, SSSN a AEA) na vytvorení etických kódexov pre zodpovedné a eticky reflexívne využívanie dát.

4. SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY ORGANIZÁCIE SAV (na základe SWOT 2022)

Silné stránky:

- Medzinárodne uznávaná odbornosť v etnológii a sociálnej antropológii, vrátane líderskej pozície v oblastiach *Rómske štúdiá*, *Súčasná spoločnosť*, *Pamäťové štúdiá* a *Kultúrne dedičstvo*;
- Silný transdisciplinárny profil;
- Zavedené medzinárodné partnerstvá, účasť na projektoch EÚ a špičkových národných projektoch;
- Pestovanie etickej výskumnej kultúry (Etickej komisie, súlad s rámcami ALLEA a CoARA).
- Dôraz na digitalizáciu vedeckých zbierok, aktívna účasť v ESFRI (EHRI a DARIAH-EU); zapojenie do Digital Humanities a aplikovanie princípov „otvorenej vedy“ (vydávanie publikácií v otvorenej licencií v DOAB a s DOI).

Slabé stránky:

- Obmedzená personálna kapacita na rozširovanie nových tematických oblastí;
- Potreba systémovej podpory pre interdisciplinárne inovácie a širšie spoločenské zapojenie;
- Výzvy v generačnej obnove a vyváženom rozdelení pracovnej záťaže a inštitucionálnej/organizačnej angažovanosti;
- Potreba budovania projektovej a administratívnej podpory.

5. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2025–2027

2025: Spustiť inštitucionálne školenia v oblasti etiky; začať strategické plánovanie projektov (napr. príprava ERC grantov); formalizovať národné a európske partnerstvá, identifikovať a podporiť vnútorný talent, systematizácia líderstva (pozície zodpovedných vedúcich klastrov – PI)

2026: Implementovať manažérske nástroje reflektujúce audit spokojnosti zamestnancov z roku 2025; plne zapojiť mezo-manažérsku štruktúru PI do implementácie stratégie ústavu – vypracovať akčné plány jednotlivých klastrov na roky 2026–2029; vnútorný audit hodnotenia výkonu výskumných pracovníkov (2024–2026; 3-ročné hodnotenie), digitalizovať zvyšných 40 % vedeckých zbierok, pilotovať vzorový dokument na správu dát (DPM).

2027: Vyhodnotiť pokrok plnenia stratégie pomocou interných KPI, finalizovať inštitucionálne úložisko; finalizovať repozitáre tematických zbierok, implementovať politiku správy dát.

6. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE (vybrané príklady)

- Nárast/udržanie indikátorov medzinárodnej vizibility v jednotlivých klastroch;
- Počet podaných a získaných grantov ERC/Horizon Europe ev. iných prestížnych medzinárodných projektových schém;
- Počet excelentných recenzovaných publikácií / excelentných štúdií v indexovaných časopisoch;
- Počet publikácií/ štúdií v otvorenom prístupe;
- Počet obhájených PhD tém (parita sýtenia podľa potreby klastrov);
- Medzinárodné mobilita výskumníkov (počet odchádzajúcich/prichádzajúcich štipendistov, postdokov a zamestnancov s „medzinárodným životopisom“);
- Pokrok v digitalizácii a rozvoji úložiska (vyhodnocovanie podľa % digitalizovaných fondov).
- Počet a rôznorodosť spoločenských partnerstiev/ politických intervencií;
- Dokončenie inštitucionálnych auditov a školiacich modulov.